

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ - JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 250 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Cuvinte răspicate

în apropierea neleguirilor dela Cib și Poiana*).

Credința în Dumnezeu și dragostea de neam, topite într-o singură forță sufletească, au făcut, pe vremuri, țaria nebiruită a Munților noștri apuseni. Uniți și neuniți, ne-am amestecat sângele vărsat pentru apărarea acestei noșteniri, în vremuri de urgie. Cu puteri unite am lucrat și pentru înaintarea pacinică a neamului. Doriam din tot sufletul să continuăm războiul muncă, cu puteri înzecite, în România întregită.

Chiar de aceea am tăcut la primele furturi de luptă fratricidă, trase din Sibliu. Am tăcut și atunci, când gazetele vestiau nedreptățile suferite de biserica noastră, zi cu zi. Credeam că sunt izbucniri sporadice, irresponsible, ale unor oameni, dornici de-ași așă propriul nume, fie și cu jertfirea păcii dintre nați. Eram siguri însă, că oamenii de bine, și în primul loc conducătorii destinelor neamului, vor ști impune tăcere acestor apostoli ai urei și distrugerii.

Astăzi însă nu mai putem tăcea. — Un reot ortodox (s'ar rușina hârtia să-i poarte numele) a prins săcurea, și în fruntea credincioșilor săi seduși, a isbit cu furie, el cel dintâiu, într-un locaș al Domnului, fiindcă era unit. — În primar și un pretor au batjocorit numele Majestății Sale Regelui, făcându-l unealtă de proselitism ortodox. Toate acestea în urma „creștineștilor și părinteștilor” sfaturi ale înalt Preasfințitului dela Sibliu, care a ținut să „sfințească” în persoană, clopotul răpit dela biserica noastră. — S'au petrecut aceste barbarii în plin veac XX, ziua mare, sub ochii ocrotitori ai autorităților de stat. S'a întâmplat acest vandalism peste drum dela noi.

În fața acestor barbarii, cari fac rușine creștinismului, ortodoxiei și neamului nostru întreg, ne simțim datori să strigăm tuturor oamenilor de bine, cari cred în Dumnezeu și își iubesc neamul: „Opriți odată acest val de furie confesională! Dacă preoții își uită de sine, mireni ortodocși să spună cuvântul de pace creștină!”

Noi, mireni bisericii unite, ni-l spunem pe al nostru: „Vrem pacea și bunăînțelegere, ca și până acum! Dar ținem la biserica noastră unită cu Roma, cu aceeași tărie neclintită, cu care ne iubim neamul, mântuit, în trecut, prin această credință: Suntem convinși, că neamul nostru, mai curând ori mai târziu, își va înțelege deplin interesele și se va lipi și în credință de popoarele mari ale Apusului,

de cari îl leagă sângele comun. Vom lupta cu ultima energie împotriva tuturor acelor, cari vor să distrugă biserica unită și să subape temelile neamului însuși, voind să rupă acest lanț ce ne leagă de Apus”.

Rugăm pe Preasfinții noștri arhieresci să continue străduințele lor de pace creștinească. Rugăciunile noastre îi însoțesc, — dar, dacă trebuie, să ia lupta deschis și pe față. Să știe, că noi mireni uniți, stăm ca un singur om, așteptând cu încredere deplină cuvântul lor de ordine, pe care îl vom împlini cu sfințenie. Vrem pace fără umilirii! De dragul ei, de dragul bisericii și neamului nostru, suntem gata să începem și lupta și să o ducem la biruință*).

„Ce este cu biserica din Partoș?”

Așa se întreabă într'un număr recent ziarul „Infrățirea” din Cluj, ocupându-se mai pe larg de această biserică, asupra căreia crede că statul ar avea drepturi, pe cari le-ar putea valida în interesul ortodoxiei „dominante”.

„Statul ungar, spune Infrățirea, avea obiceiul de-a clădi biserici, pe cari apoi le dădea în folosința confesiunilor ungurești. Deodată cu Unirea (politică) însă aceste biserici au trecut în proprietatea statului român. . . O asemenea biserică este în suburbia Partoș din Alba-Iulia. Ea e edificată de către ministerul cultelor ungar pentru muncitorii dela depozitul de sare de acolo. Astăzi depozitul de sare nu mai există și astfel biserica amintită de rit romano-catolic a rămas fără credincioși. În schimb sunt însă, așa continuă Infrățirea, în Partoșul Alba-Iuliei 400 creștini ortodocși români, cari n'au biserică. . . Iar dușmanii ortodoxismului își desfășura acolo acțiunea lor. Bapțiștii, cari au în Alba-Iulia un fel de episcopat, aranjează botezuri și serbări. La rândul său, episcopul romano-catolic al Ardealului, crezând că este un bun prilej de proselitism gr.-catolic a predat cheile bisericii din Partoș protopopului unit român din Alba-Iulia”.

Am subliniat inadins ultima frază, fiindcă — după cât știm — aceasta îi doare pe frații dela gazeta clujană. Cheia bisericii din Partoș încăpută, afirmative, pe mâna unui protopop român, nu este bine acolo. Omul ar putea să-și apere prin această credincioșii de apele baptiste și — te pomenești —, că această biserică ar putea să atragă și pe alți Partoșeni români în jurul altarului său unit. Or, lucrul acesta pare o adevărată crimă în ochii „Infrățirei”, și de aceea nemulțumită cu aranjamentul de pe urma căruia neamul nostru a putut câștiga, pe cale cinstită, o nouă biserică,

*) Urmează o întreagă serie de semnături, ale tuturor mirenilor noștri de seamă din Zlatna, Abrud, Câmpeni, Bistra, Feneș ș. a. pe cari nu le mai dăm, fiindcă se găsesc între semnături și atâția funcționari publici, pe cari nu voim să-i expunem la mizeriile experiențelor de alții, cari au avut curajul unei atitudini similare.

cere ca statul s'o ia cu puterea, sperând că astfel va putea servi cultului ortodox.

Lucrul nu este însă chiar atât de ușor și dacă dosarele acestei chestiuni, care se agită de mult, n'au putut până acum să-i ajute, și dacă sentința Nr. 1349 din 1888 a Curții de Apel din Targu-Murăș, dela care se spera atâta, s'a dovedit de curând că se referă la o pășune în Partoș, iar nu la biserica din Partoș, ar fi poate timpul să se înțeleagă, că toată istoria cu biserica, cu sarea și cu statul, este . . . o poveste. Statul ungar va fi ajutat probabil, poate chiar cu sume însemnate, ca cultul romano-catolic să-și poată face o biserică în Partoș, dar asta nici pe departe nu înseamnă, că biserica din Partoș ar fi fost o biserică a statului ungar. Se știe doar, că dela 1848 Ungaria a fost un stat aconfesional și astfel nici nu mai putea să aibă biserici.

Rugăm deci pe frații dela „Infrățirea” și dela alte Consistoare ortodoxe să se împace cu gândul, că ajungând această biserică — pe urma unei superioare înțelegeri a vlădiciei catolice din Alba-Iulia — deocamdată în folosul, iar cu timpul (o sperăm cu mult vreme) și în stăpânirea Românilor uniți de acolo, servește cel puțin tot atât de bine interesele țării și ale neamului, ca și când ar fi ajuns pe mâni ortodoxe. Iar cât privește secta baptistă, fie dlor siguri, că dela acest altar unit se va purta lupta împotriva ei cu mai mult rezultat, decât dacă ar fi un altar ortodox . . .

Iată ce este cu biserica din Partoș!

Cum se propagă ortodoxismul în Maramurăș. Numărul dela 12 Sept. c. al „Gazetei Maramurășene” are un articol mai lung, datorit dlui Dr. A. Balint, care ocupându-se de luptele confesionale din părțile acelea, condamnă cu toată asprimea felul cum înțelege ortodoxismul să-și câștige acolo aderenți.

Autorul nu este împotriva propagandei religioase, dar dorește că aceasta să se facă pe baze morale. „Să se învețe poporul, spune d. Balint, prin cărți, vorbiri, predici ș. a. făcându-se concluziuni paralele între diferitele credințe, dând poporului libertatea absolută de a alege credința cea mai potrivită pentru el”.

Dar ortodoxismul nu face o astfel de propagandă. Armele lui sunt cu totul de altă natură. Iată cum ni-le înfățișează d. Balint:

„Vine într'un sat un popă ortodox. Stă la pândă și află câțiya oameni neîndestuliți. Oare, ce neîndestuliri pot avea oamenii aceștia? Unul, că vlădica cel catolic nu l-a vrut hirotoni, pentru că o calificățiunea de vizitiu n'a fost îndestulitoare; altul, că popa catolic nu l-a pus cantor sau curator; al treilea, că popa catolic i-a cerut pentru îngropare nu știu cât, spunem 100 Lei etc.

Neîndestuliții repede sunt satisfăcuți. Cela cu calificățiunea este liniștit, că într'o mânăștire va învăța în 2—3 luni teologia și apoi va fi hirotonit. Candidatul de cantor sau curator este imediat angajat în noua „parohie”, iar cre-

*) Într'o vreme, când ancheta oficială făcută la Poiana n'a putut găsi, afirmative — o spune presa ortodoxă —, nici un moment care să poată fi calificat ca „ilegalitate”, socotim a fi binevenit să publicăm acest manifest al credincioșilor noștri mireni din Munții apuseni, care prețuiește mai mult decât toate anchetele oficialității de acolo.

dinciosul materialist este liniștit, că de acum o îngropare va fi 5 Lei.

»Așadar, parohia' cu 3, 4, 5, 10 membri este formată. Inșă n'are biserică, popa n'are pământuri. Crede cineva, că popa devine confuz? **Ferească Dumnezeu!** Iși ia oamenii, — cu săcuri, de sine se înțelege, pentru că jandarmul a luat armele — și se duce cu ei la biserica catolică și o sparge și intră în ea. Ba se duce și la pământurile popii catolic și fugărește lucrătorii...»

Urmează apoi procesele intentate de ceice pe nedreptul au fost turburați în liniștea lor și dacă autoritățile le dau dreptate uniților, preotul ortodox le spune alor săi: »Nu vă temeți, că doar din București m'au trimis, că doar is prietin bun cu Brățianu, cu Miron Cristea etc.»

Și oamenii trec înainte, din violențe în violențe... pentruca — cum spune autorul cu multă dreptate — »dupăce azi se sparge biserica, mâine să ajungă rândul la prefectură, apoi la parlament și în urmă la palatul regal». —

Așa vorbește despre propaganda ortodoxă din Maramurăș un om dela fața locului, care știe ce spune. Și așa se întâmplă aceasta — spre imensa pagubă a țării — pretutindeni, unde ortodoxismul a început să »lucreze».

În chestia noului calendar. Ocupându-se de reforma calendarului, „Sionul Românesc” din Lugoj face în ultimul său număr următoarele reflexii asupra menținerii obiceiului de-a calcula Paștile tot după vechea păscălie orientală:

„Înțelepciunea celor dela Constantinopol a găsit, că data sf. Paști să se calculeze tot după vechea noastră păscălie cu păstrarea neștirbită a aceluiași legături dintre sf. Paști și dintre sărbătorile dependente de ele. Ei bine, prin aceasta ajungem, că postul sfinților Petru și Pavel trebuie eliminat. Căci, ian vedeți: In anul Domnului 1926 sf. Paști vor fi în 19 Aprilie iulian, Dumineca tuturor sfinților în 15 Iunie iulian, ceea ce răspunde la 28 Iunie gregorian. Or, Sâmpetru se va ține în 29 Iunie gregorian, deci nu rămâne nici o zi pentru post! Și de câteori sf. Paști cad după 20 Aprilie (d. e. anii 1929, 1945, 1956, 1959), Du-

mineca tuturor Sfinților va fi după Sâmpetru, ceea ce este o enormitate liturgică! —

Aici ne-a dus groaza ortodoxismului de preluarea integrală a calendarului gregorian, introducând în schimb o reformă-caricatură, pe care — de dragul păcii, se vede, — a trebuit s'o adopte în esență și arhieriei bisericii noastre.

Să sperăm însă, că situația aceasta nu va dura prea mult, fiindcă este foarte probabil, că în curând vom avea o nouă reformă mondială a întregului sistem calendaristic, care, dupăce nu va veni direct dela Roma va fi poate învrednicită să fie acceptată și din partea ortodoxiei române.

Printre credincioși.

— Mitropolitul Blajului în vizitație canonică. —

După vizitarea parohiilor noastre din Munții apuseni, despre care s'a raportat de curând în aceste coloane, I. Preasfinția Sa păr. mitropolit Vasile a vizitat îndată și pe credincioșii din protopopiatul învecinat al Indolului și o bună parte a celor ce se țin de Aiud.

In părțile acestea, situația bisericii noastre e mai bună decât în Munții apuseni. Parohii compacte unite, preoțime în număr mai mare și — ca o firească urmare a acestora — spiritul credincioșilor noștri mult mai înălțat. Mirenii noștri intelectuali sunt pe aici cât se poate mai bine, făcând pe alocurea mărturisiri de credință de o eroică însemnătate. Așa se face, că propaganda ortodoxă, atât de impetuoasă și de neastâmpărată în alte părți, nici n'a încercat să-și ridice capul pe aicea.

Primirea marelui preot s'a făcut pretutindeni cu căldura și însuflețirea atât de proprie credincioșilor noștri de oriunde. Satul întreg, cu mic cu mare, ieșea în fața porții de triumf dela capătul comunei și sculpura ochilor, învăluți adesea în boabe de lacrimi ale fericirii, arăta că sunt gata cu toții să facă tot posibilul ca cele câteva ceasuri petrecute de înaltul arhieriu în mijlocul lor să-i fie cât mai plăcute. Deosebit de impunător a fost carul de mire, tras de opt boi împodobiți după obiceiul

locului, în care a fost dus la biserică — în Lita română, Hășdate și Rachișul român — „mirele” bisericii noastre.

Cu bucurie înregistrăm la acest loc atenția deosebită, pe care organele administrative au arătat-o aproape pretutindeni față de șeful bisericii noastre. Mențione specială merită sub respectul acesta d. Dr. Gherea, primpretorele dela Iara și d. Dr. Ciura, subprefectul dela Aiud, cari au fost de-o amabilitate ce nu se va uita în curând.

Un cuvânt mai trebuie să spunem în acest scurt raport despre frumoasele serbări aranjate din acest prilej la Aiudul protopopului Bucur, care, cu ajutorul credincioșilor săi foarte însuflețiți, a știut să facă din ziua însemnată a sfințirii bisericii sale, o zi de adevărat praznic cultural pentru orașul întreg. A adus în scopul acesta corul, atât de bine instruit de d. Octavian Popa, al bisericii noastre din Cluj, precum și o serie de artiști dela Opera română de acolo, ale căror prestații au dat un timbru deosebit de sărbătorește atât serviciului divin, cât și concertului din seara zilei de praznic. Foarte bine a reușit și serbarea populară, aranjată în ceasurile de după masă în parcul orașului. Popor și intelectuali au avut, cu'n cuvânt, deopotrivă hrana sufletească de lipsă, pentru a nu uita lungă vreme ziua atât de memorabilă, când mitropolitul dela Blaj a fost în mijlocul lor.

Correspondent.

Revistă bisericească.

Dupăcum am anunțat încă în numărul trecut, I. Preasfinția Sa păr. mitropolit Vasile începe azi o nouă vizitație canonică în protopopiatul Ibașfalăului, atingând următoarele parohii: Ibașfalău (27 Septembrie), Hundorf — sfințirea bisericii — (28 Sept.), Zagăr, Agrișteu, Ciucmandru (29), Bălăușeri, Coroiu, Vamoș-Odriheiu (30), Șoimușul român, Gogan-Varolia (1 Octombrie), Lepindea, Daia (2 Oct.), Sântioana, Șaroșul săsesc (3 Oct.), Valhid, Copșa mare (4), Biertan, Iernea (5), Giacăș, Alma mică săsească (6), Șmîg (7). De aici se va trece la Dârlos, parohie situată în protopo-

☐ ☐ Folta „Unirii” ☐ ☐

Unitatea limbii.

»Invățând pe alții, ne lămurim înșine». Amiel.

Un articol publicat de d. G. Curteanu, în acest loc, a ridicat câteva chestiuni de limbă, cari merită să fie privite mai de aproape, căci e știut, că cele mai eficace arme de apărare națională sunt cultura și limba. Cultura justifică dreptul la viață al unui popor. Limba o exprimă. Una e corpul, cealaltă, haina. Aceeași forță misterioasă le atrage pe amândouă spre același ideal.

Atrage? Cum? Prin logica lucrurilor. Logica neiertătoare care cere, că dacă s'a făcut un lucru, să se mai facă și altul, ca urmare necesară a aceluia. Dar atracțiunea aceasta nu ajunge singură. Mai e nevoie de o forță care să o pună în mișcare. Aceasta e *spiritul omenesc*. El intervine oriunde și oricând. Simplifică, unifică, verifică, îndreptează. Cu deosebire înfrumusețează, căci cultura e cultul frumosului: frumosul nedespărțit de bine, pentru cari vechii Greci aveau același cuvânt. El ajută însăși natura spre exercitarea puterilor ei ascunse, mălțând-o triptat, la pragurile nemărginite ale perfecțiunii. Făcând astfel, ce e drept, omul nu creiază, el descopere. Nu poate ființa ceva din nimic, dar operează prin *contingențe* și *virtualități*, coboară raiul pe pământ.

Din răsura părăsită, la răsucii bătute de vânturi, a evocat prin dibuiri istețe și îndelung repetate, splendoarea suverană a trandafirilor multicolori. Prin o disciplină severă deși insinuantă, a format atletul prestigios al olimpicilor moderne. Apoi, pășind deadreptul pe tărâmul lucrurilor supraomenești, a realizat ca o slabă dovadă a celor ce o să mai fie, telegrafia fără fir, fotografia la distanță. In aceste condiții, ar fi oare cu putință, ca omul să se desintereseze tocmai de instrumentul cel mai subtil cu care l-a înzestrat dumnezeirea, *limba*?

Trebuie să recunoaștem însă, că intervențiunea noastră nu poate privi limba în genere. Astfel limba *populară* cade în afară de sfera acțiunii noastre. Poporul vorbește precum respiră, fără a asculta teorii. Graiul său pictoresc, dar de o mărginită materialitate, e un produs instinctiv, și instinctele se impun, nu sunt impuse.

Cu atât mai puțin suntem îndreptățiți a da sfaturi poetilor. Poetul e artist. Scopul lui e să producă emoțiuni estetice. In alegerea mijloacelor de expresiune, el nu recunoaște decât o singură autoritate: Propriul său geniu. De aceea se și zice „licență poetică”.

Solicitudinea noastră trebuie deci mărginită la așa numita limbă *cultă*. Limba ce o vorbesc persoanele cu pretenții de cultură, în care se publică ziare, se țin conferințe, se scriu romane și piese de teatru, se concep opere de știință, se compun cărți de școală, se

fac debaterile parlamentare, se promulgă legi, se administrează justiția, se leagă relațiuni comerciale, cu un cuvânt, limba care reoglindește întreaga noastră viață culturală și de Stat, și pe care o oferim, fără un vag sentiment de sfială, străinilor pretențioși, doritori să ne cântărească. Condițiunile *acestei* limbii sunt: puritatea, armonia, preciziunea, conciziunea, unitatea.

Unitatea mai ales! Niciodată nu voi uita cum un Francez, venit la noi în călătorie de studii, citind pe un edificiu din capitală „Strada Scaune”, și puțin mai departe „Strada Scaunelor”, rămase scandalizat că în țara românească numele aceleiași străzi se poate scrie în două feluri.

Aci însă se naște întrebarea: Cine să legifereze și ce sancțiuni să se dea? Căci limba e în funcțiune socială și capriciile de limbă nu se pot înfrâna. Din fericire, nu e vorba nici de legiferare, nici de înfrânare. Se cere, pur și simplu, să determinăm un curent îmbrățișat la început de o elită intelectuală, apoi, prin eterna lege a imitațiunii, de marea mulțime, pregătind astfel unitatea atât de dorită a limbii.

Să vie deci toți aceia a căror chemare e mănuierea limbii: Scriitori, ziariști, oratori, profesori. Să vie și să-și arate părerile, căci din controverse obiective, din ciocnirea ideilor, va scăpăra schânteia născătoare de sfânta lumină.

Dar să revin la chestiune. D. Curteanu, în articolul amintit, face observațiunea: „Recunosc

Mediasului, unde se va continua vizita după un program, pe care, nefiind încă definitiv fixat, îl vom da în numărul proxim.

Săptămâna trecută, în 22 și 23 Septembrie, s'a ținut la Sinaia, sub prezidiul arhiepiscopului Iuliu Scriban, o conferință religioasă la care au participat reprezentanți ai tuturor bisericilor ortodoxe din Balcani, au mai fost prezente bisericile anglicană și bisericile protestante din peninsula Scandinaviei. Rusia și-a trimis delegații, probabil fiindcă nici nu a fost invitată. Dintre chestiunile puse la ordinea zilei, mai importantă a fost aceea a libertății religioase din diferite state balcanice, pentru cari s'a cerut un tratament egal cu acela al majorităților, și aceasta cu deosebire, când minoritatea fiind tot ortodoxă, este minoritate numai din punct de vedere etnic. A doua, în cursul căreia a avut un reședințiar și d. V. Ispir, secretarul general dela culte, a fost consacrată aproape exclusiv chestiunii de reorganizare a cultului ortodox, prin crearea unui patriarhat general ortodox, care totuși nu ar fi identic cu papalitatea romană. În legătură cu discuțiile pentru apropierea bisericilor ortodoxe, d. O. Ghibu dela Cluj a pus și în discuție chestiunea apropierii bisericilor orientale de cea apusă.

O delegație a patriarhului Damian din Ierusalim, sosit zilele acestea și el însuși în România, a vizitat de curând pe mitropolitul Iosif dela București, care mănecând din faptul că șeful delegației se cheama Dositeiu, a vrut să reamintească pe celalalt Dositeiu de vremea chirotonirii întru episcop a episcopului Atanasie, făuritorul Unirii noastre religioase cu Roma, accentuând că azi, după 224 ani, biserica unită începe să revină la mamă, vizitând în aceasta un semn al providenței divine. „Poate, a spus dânsul, că Dumnezeu așa vrea, ca mica moaște din crucea Mântuitorului să fie pe pieptul regelui... să facă această minune”. — Oamenii, se amăgesc — cum ve-

deosebi superioritatea limbii lor (celor din vechiul regat) față de a noastră. Nu pot să admit însă, că tot ce vine dela ei e necondiționat mai bun și tot ce se află la noi e inferior și discutabil”. Apoi citează, în sprijinul afirmării d-sale, cuvântul dublu și adaugă: „Nu înțelegem rostul acestei inovații, când noi avem pe dublu și avem duplicitate”, (eu aș mai adăuga și pe popularul a îndupleca).

Fără umbră de îndoială, e o gravă nepădărită și un atentat față de tradiția limbii noastre, când intelectualii din vechiul regat adoptă o seamă de cuvinte latinești în vestmântul specific francez. Astfel, fără nici o necesitate ei scriu și zic: secundar, culoare, infailibil, pedestal, consoană, origină, fundație, vagabond, în loc de: secundar, colorare, origine, fundație, infailibil, vagabund, precum s'au întrebuițat în toată deauna în Transilvania și Bucovina. Explicarea de fapt a acestei erezii e, că în părțile muntene și moldovene tradiția latină a fost paralizată de stăpânirea covârșitoare a culturii slavone, grecești și franțuzești. În deosebi, imitațiunea franceză ajunsese o obsesiune. Frații noștri de peste Carpați simțeau, cugetau, se îmbrăcau, se hrăneau după felul Francezilor. Era chiar un semn de distincție să te faci că nu știi bine românește, și deputații în plin parlament amestecau fraze întregi franțuzești în desbaterile lor. Aceasta nu mai era imitație, ci o renunțare inconștientă la individualitatea noastră etnică. Rezultatul l-am văzut și în limbă, prin deformarea franțuzească a cuvintelor (pedestal, dublu, culoare etc.) și prin traducerea

dem — cu iluzii deșerte, văzând minuni provocate de moaște, acolo unde ar trebui să vadă mai curând săcurea sacrilegă, care sparge altarele sfinte ale Domnului, împrăștiind de pe ele adevăratele moaște ale tainelor sfinte.

Reuniunea arhiepiscopozană a aranjat în zilele da 20—23 Sept. misiuni populare în Turdaș, predicând p. Ștefan Roșianu, profesor la Academia de teologie și p. Iuliu Căpâlnan, preot în Vereșmort. S'au mărturisit și cuminecat peste 500 credincioși, dovedindu-se și cu acest prilej, că puterea cuvântului dumnezeesc poate face adevărate minuni. — Multă vreme se va pomeni în Turdaș această mare sărbătoare a sufletelor.

Știri mărunte.

Personale. I. Preasfinția p. mitropolit VASILE a plecat ieri sara în noua vizitație canonică din protopopiatul Ibașfalului.

— Joia trecută, în 25 Sept. c. s'a ales după promoțiunile graduale obișnuite — cari au pus în fruntea capitulului din Blaj, ca prepozit, pe p. IACOB POPA — un nou canonic în persoana p. Dr. IOAN COLTOR, profesor la Academia noastră de teologie. Promoțiunile graduale din catedrală și instalarea noului canonic se vor face după reîntoarcerea I. Preasfinției Sale mitropolitului din noua vizitație canonică.

— P. Ven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe p. Ioan Rațiu de paroh la Filpișul mare, pe p. Nicolae Mocan de adm. parohial la Ceanul mare, pe p. Vasile Cioloca de adm. parohial la Chinceș și pe p. Liciniu Popiu de adm. parohial la Șeulia română.

Un congres pentru stăpânirea prostituției. În curând se va ține la Graz congresul internațional pentru lupta contra prostituției și a traficului de femei. Din raportul prezidentului. Dr. Ioan Ude, reținem, în legătură, următoarele amănunte: În perioada dela 1 Oct. 1919 la 1 Mai 1920 au dispărut numai din orașele

verbală a expresiunilor („a bine merita dela patrie” etc.)

În marea operă a unității limbii, rolul Ardelenilor e, deci, clar ca lumina zilei. Ei sunt datori să vegheze ca tradiția firească a limbii să nu sufere știrbiri, degradându-se la un pur convenționalism, fără rădăcini în trecut și fără direcție în viitor, ca oricare *volapük* sau *esperanto*. Tot astfel, ar fi păcat să favorizeze goana întreprinsă de unii intelectuali contra acelor neologisme latinești, pe cari limba, prin instinctul originii ei, le-a încetăținit și din cari o bună parte a pătruns și în graiul poporului, ca: onoare, oră, cauză contra, proces, ordin etc.

Cunosc cântecul vechiu: „Cuvintele duh, ceas, obște, fâgăduială, sunt neaoși românești, prin ele ne apropiem de popor”.

Prea bine, să ne apropiem. Dar nu ca să ne înămolim acolo, ci împreună cu el, braț la braț, cu ochii spre aceleași țeluri înalte, să pornim încotro ne cheamă destinele de popor cuceritor. Ciobani și sclavi am fost. Am făcut prea mari sacrificii de sânge și de averi ca să vrem să mai fim.

În orașe ne cheamă glasul datoriei. Acolo totul e de cucerit.

Prin cele mai mari forțări, să durăm cetăți ale apărării noastre, păzite de singura putere reală a timpului: O civilizație superioară.

Și să nu uităm nici o clipă, că expresiunea acestei superiorități e limba.

A. St. Șuluțiu
profesor.

germane 3700 de fete și femei tinere. Cea mai mare parte a căzut în mâna traficantilor cari le-au ademenit, ducându-le în Balcani și în marile orașe ale Americii. La Hamburg, de exemplu unde mai bine de 30,000 de femei sunt sub controlul poliției, există birouri perfect organizate pentru traficul cu albe în țară și în străinătate. Se cunoaște cazul traficantului Cornelius Ritter, care în 1923 a vândut unui olandez, 50 de fete pentru 80 milioane de lire. — La congresul dela Graz vor lua parte toate țările civilizate.

Locale. Măine, Dumineca după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală Reverendul Petre Cristea, prefect-econom al internatului de băieți.

— **Noul an școlar** a adus Blajului nostru o populație flotantă de 1649 suflete, cari se repartizează pe diferitele școli pe cum urmează: liceul de băieți 675 elevi, liceul de fete 304 eleve, școala normală de învățători 153 elevi și eleve, școala primară de stat 200 elevi și eleve, iar școala de ucenici 164 elevi. — Rămâne să mai șosească, săptămâna ce vine, cei 153 candidați de preoție, pentruca școlile Blajului să fie de nou completate, pornind iarăși cu depline puteri la munca obositoare dar binecuvântată ce le așteaptă.

Noul tarif postal cu străinătatea. Pe ziua de 1 Septembrie a intrat în vigoare următorul tarif postal cu străinătatea, fixat pe echivalentul de 1 franc aur egal 20 Lei: *Cărți postale* pentru Austria, Ungaria, Italia, Cehoslovacia și Polonia 4-50 Lei (cu răspuns plătit 9 Lei), pentru celelalte țări 6 Lei (cu răspuns plătit 12 Lei). *La scrisori simple* pentru Austria este 7-50 Lei, pentru celelalte țări 10 Lei. De fiecare 20 grame sau fracțiune în plus se va percepe pentru toate țările câte 5 Lei în plus. *Taxa de recomandare* a fost fixată la 20 Lei pentru toate țările. *Hărțile de afaceri* până la 250 gr. se taxează cu 10 Lei pentru toate țările, iar pentru fiecare 50 gr. în plus câte 2 Lei. *Probe de mărfuri* se taxează cu 4 Lei până la 100 gr. iar fiecare 50 gr. în plus cu câte 2 Lei pentru toate țările.

O escrocherie literară. Intreagă presa mondială a fost alarmată săptămânile trecute de știrea senzațională, că profesorul Di Martino-Fusco din Mario (Italia) ar fi descoperit autograful tuturor operelor lui Titus Livius, a cunoscutului clasic latin, din lucrările cărui se cunoaște până acum numai o parte. Un întreg peregrinaj s'a pornit din țările culte ale Apusului — ca mai dăunăzi la mormântul egiptean dala Luxor — la Neapol, pentru a se convinge cu ochii despre această descoperire, care putea fi o contribuție foarte prețioasă la cunoașterea epocii lui Tit Liviu. S'a constatat însă, că totul este o simplă escrocherie, care a putut lansa, ce-i drept, în lumea întreagă numele lui Martino-Fusco, dar care numai cinste nu-i face.

Ciudățeni în Țara Oltului. O gazetă din Făgăraș anunță, că d. prefect C. Radovici de acolo ar fi numit »băzdăganie» semnul sfinte Cruci desemnat pe unul din pereții salei de învățământ ai școlii de notari de acolo, și că elevii școlii i-ar fi dat apoi o lecție binemeritată. Ne miră foarte mult această atitudine absolut incompatibilă, atât cu oficiul de prefect al unui județ pe care-l știam creștin, dar mai ales cu calitatea de deputat mirean al Congresului arhiepiscopozan din Sibiu, pe care-o are acest domn. — Ne-ar plăcea mult, ca lucrul să se desmințese, ori atunci să fie întrebare d. Radovici din ce catehism a scos această urită poreclă a sfinte Cruci, praznicul căreia îl serbăm chiar în ziua de astăzi.

Nouă sporire a tarifelor C. F. R. Începând cu ziua de 1 Octombrie tariful C. F. R. va fi de nou sporit cu 25%, atât pentru că-

lători, cât și pentru mărfuri. Cu această nouă sporire, căile ferate și-au mărit tarifele, începând dela 1 August și până la 1 Octomvrie, cu 50 la sută. Anumite cercuri afirmă, că guvernul intenționează să sporească pentru a treia oară în primăvara anului 1925 tarifele drumului de fier cu încă 50 la sută, astfel ca să atingă sporul de sută la sută față de tarifele în vigoare înainte de 1 August 1924.

† **Cornelia Balint**, fiica preotului nostru Eugen Balint din Cristof (eparhia Gherlei), după lungi și grele suferințe, provăzută fiind cu sfințele Sacramente ale muribunzilor, a încetat din viață în 22 Sept. a. c. dimineața la 2 ore în anul 17-lea al vieții — Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii!

† **Leon Nușu Maior**, student universitar, fiul dlui Leon Maior institutor și secretarul liceului nostru de băieți, s'a stins ieri Vineri în anul 20 al etății sale. — Odihnească în pace!

Comunicat. Comitetul Clubului Sportiv aduce la cunoștința celor interesați, că adunarea generală convocată pe 28 Septemvrie a. c. s'a amânat din motive neprevăzute pentru ziua de Sâmbătă 4 Oct. a. c. — Comitetul.

Convocator.

Membri reuniunii arhidiecezane de misiuni sfinte sunt invitați la adunarea generală, ce se va ține în Blaj la 9 Octomvrie cor. ora 11, cu următorul

PROGRAM:

1. Cuvânt de deschidere rostit de președintele reuniunii.
2. Raportul secretarului asupra activității reuniunii dela ultima adunare generală
3. Raportul casierului.
4. Alegerea alor două comisii de trei pentru examinarea rapoartelor de mai sus.
5. Referatul acestor comisii.
6. Alegerea noului comitet pe trei ani.
7. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 23 Septemvrie 1924.

Dr. Ioan Bălan   Dr. Ioan Coltor
președinte.   (94) 1—1   secretar.

Telefonul „Unirii“.

P. Lugoș. După ce pentru adunarea generală de constituire nu pot să fie hotărâte dispozițiile statutorilor încă inexistente, treburile se vor aranja acolo după normele generale ale legilor civile referitoare.

Dr. B. Cluj. Urmărim și noi cu toată atențiunea ieșirile pătimase și apostrofările, pe cât de neîntemeiate pe atât și de puțin cuvințioase, pe cari o seamă de organe politice le aruncă, aproape și de zi, în fața Blajului nostru și a oamenilor săi. Și toate acestea pentru singurul motiv, că d. Iuliu Maniu, președintele — se pare foarte temut — al partidului național a fost pe vremea ungu-rească avocatul mitropoliei noastre. Că lucrul se va fi datorind în parte faptului, că ținuta politică a fruntașilor de astăzi ai Blajului este pe partea partidului condus de d. Maniu e incontestabil, dar nu mai puțin adevărat este și aceea, că latura confesională a început să joace un rol foarte însemnat și în mișcarea politică. Și iarăși e sigur un lucru: Dacă d. Maniu ar fi ortodox, și ar fi avut, se zicem, cinstea, de-a fi fost vre-odată în serviciul mitropoliei Sibiului, nici când mitropoliei sibiene nu i-s'ar fi făcut din aceasta un cap de acuză! Așa însă, Blajul și cu deosebire capitulul și canonici lui sunt mereu persiflați. — Nu le face cinste!

M. Sibiu. Mai puțin fericiți decât »frații« dela Dvoastră, noi n'avem încă datele referitoare la rezultatul anchetei »oficiale« dela Cib și Poiana, dar — o spunem înainte — nu ne așteptăm dela ea la lucruri prea mari. Unde organele administrative au putut face ce-au făcut acolo, vor și desigur aranja lucrurile de așa, încât povestea să nu iasă prea compromițător pentru oameni ca... mitropolitul Ardealului. De aceea credem, că nu prin anchete administrative, ci singur și direct pe calea justiției trebuie să cercăm a ne valida drepturile pe cari le avem.

»Fonia diecezană«. Caransebeș. Pagubă de timpul și spațiul ce cheltuiți pentru a face încercarea ridicolă, de-a arăta că biserica unită este privilegiată din partea statului în detrimentul »ortodoxismului« dominant. Teza este în sine atât de absurdă, încât suntem siguri, că o

se vă judece chiar și propriii cititori. Scormonind chestia cu »cele două măsuri«, ne faceți numai, ca spicuind cifrele bugetare, să Vă punem din nou în fața realității, care nu face o cinste deosebită principiului protecțiunii celei deopotrivă, prevăzută în noua Constituție a țării.

S. Gherla. Aveți perfectă dreptate: Circulara dată în chestia calendarului din partea corului nostru episcopesc trebuia se aibă în vedere și latura practică, arătând în concret și felul cum se prezintă noul calendar, cu deosebire considerare la partea liturgică și tipiconală. De aceea în numărul viitor vom încerca să suplinim noi lipsa aceasta.

I. Aiton. Toate's în rând. Puteți fi fără nici o grijă.

F. Târgu-Murăș. Primit cu mulțămintă.

Uzinele de fier și domeniile din Reșița S. A.

A v i z.

Se aduce la cunoștință d-lor acționari cari au subscris acțiuni la emisiunea IV-a a societății noastre, că în ziua de 30 Septembrie 1924 urmează a se efectua vârsământul al treilea în suma de lei 300 de fiecare acțiune subscrisă.

În caz, că acționarul nu va efectua vârsământul la data fixată, va avea de plătit dobâzi moratorii de 16 %, societatea rezervându-și dreptul de a proceda, în caz de neplată la termen, conform dispozițiilor prevăzute de lege și de statute. (88) 2-2

PRIMĂRIA TOPLIȚA-ROMÂNĂ.

— Județul Murăș Turda. —

Nr. 958/I 1924.

Concurs.

Publicăm concurs pentru ocuparea următoarelor posturi devenite vacante (resp. nou înființate) la această primărie pe data de 31 Decemvrie 1924:

- a) 3 posturi de funcționari în rezortul administrativ, cu salar lunar de câte 3000 Lei.
- b) 3 posturi de funcționari în rezortul dărilor (impozitelor), cu salar lunar de câte 3000 Lei.
- c) 1 post de dactilograf(ă), cu salar lunar de 2500 Lei.
- d) 1 post de șef al poliției și biroului de populație, cu salar lunar de 3000 Lei.
- e) Idem subșef, cu salar lunar de 2500 Lei.
- f) 10 posturi de polițiști, din cari:
  - 2 posturi cu salar lunar de 1800 Lei.
  - 2 » » » » » 1650 »
  - 6 » » » » » 1500 »

plus îmbrăcămintea completă și armamentul.

- g) 4 posturi de gărzi (agenți com.), cu salar lunar de câte 1500 Lei.
- h) 2 posturi de executori, cu salar lunar de câte 2000 Lei plus % la încasări.
- i) 2 posturi de inmanuatori, cu salar lunar de câte 1750 Lei.
- k) 1 post de picher (drumar), cu salar lunar de 2000 Lei.

l) 1 post de vămaș (la podul com.), cu salar lunar de 1500 Lei.

m) 1 post de servitor de birou, cu salar lunar de 1500 Lei. —

Pretindem dela toți concurenții cunoștințele depline ale serviciului (postului) ce doresc a ocupa.

Alcoolizării și indisciplinării sunt eschiși.

Petiționarii vor înainta cererile însoțite de acte originale sau copii legalizate primăriei noastre cel mult până la data de 1 Dec. a. c.

Toplița-română, la 17 Septemvrie 1924.

S. Popescu   A. Petre Boțianu
primar.   (94) 1—2   primnotar.

□ □ RECLAMA □ □

∴ este sufletul comerțului ∴

Anunț.

Consiliul comunal Blaj dă în întreprindere, prin licitație publică, repararea faptelor de pe străzi.

Licitațiunea se va ține în biroul primăriei la 1 Octomvrie 1924.

Condițiile de licitație se pot vedea în biroul primăriei.

Blaj, la 20 Septemvrie 1924.

(93) 1 1

Primar DRAGO

CLOPOTE

Și obiecte bisericesti fără ban

garantate
pentru 50 ani

găsiți numai la:

prima fabrică

de clopote din

România mare

Frați D. W. Popescu & Comp

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 46-6

Furnizorii Curții Regale și al sfințelor mitropolii, episcopii și biserici din România: : : : mânia întreagă. : : : :

Cărți de școală primară.

Dela Librăria Seminarială din Blaj se pot comanda următoarele cărți de școală primară cari cu toată scumpetea de azi nu li-a crescut prețurile, rămânând la cele vechi:

1. »Abecedar« Precup-Cocișiu Nr. de a. 1011—1924.   Lei 6-
2. »Cetirea« cl. II. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924.   » 4-
3. »Cetirea« cl. III. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924.   » 8-
4. »Cetirea« cl. IV. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924.   » 11-
5. »Istoria Românilor« de T. Cocișiu cl. IV. Nr. de a. 1096—1924.   » 8-
6. »Științele Naturale«, de Pop Câmpăneanu-T. Cocișiu, Nr. de a. 1096—1924.   » 9-
7. »Geografia României« de T. Cocișiu Recensată Nr. 7393/922.   » 7-
8. »Istoria Românilor« cl. V—VI școlile de ucenici Nr. de a. 1096—1924.   » 10-
9. »Legendele Românilor« cl. II. de T. Cocișiu   » 2-
10. »Legendele Românilor« cl. III. de T. Cocișiu   » 2-

Uf, ce urit!

Uf, ce urit!!

UF, CE URIT!!!

dacă se arată peri pe fața femeii. Singurul mijloc, care îi îndepărtează repede și sigur este

»Depilatorul englez«

prin a cărui întrebuițare părul se stirpește o totul de pe față și brațe, încât nici locul nu i se mai cunoaște, lăsând pielea moale și curată.

— Prețul 30 Lei. — Trimitere discretă

SE VINDE din mână liberă

O CASĂ

Blaj — Strada Calăraș.

Informații la Librăria Seminarială.

(94) 1-1